

# Vztah rodičů po narození prvního dítěte

Zuzana Veselá

---

Bakalářská práce  
2010



Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně  
Fakulta humanitních studií

---

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně  
Fakulta humanitních studií  
Ústav pedagogických věd  
akademický rok: 2009/2010

## **ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE**

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Zuzana VESELÁ**  
Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**  
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Vztah rodičů po narození prvního dítěte**

Zásady pro vypracování:

**Analýza literárních pramenů a zpracování teoretických východisek.**  
**Příprava kvalitativního výzkumu, výběr a charakteristika výzkumného souboru.**  
**Provedení výzkumu.**  
**Zpracování a vyhodnocení výsledků výzkumu.**  
**Přijetí odpovídajících závěrů.**  
**Doporučení pro praxi.**

---

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

FIALOVÁ, L. Představy mladých lidí o rodičovství a manželství. Praha : Sociologické nakladatelství, 2000. ISBN 8085850877.

VENGLÁŘOVÁ, M. Průvodce partnerským vztahem. Praha : Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2054-8.

ŠPAŇHELOVÁ, I. Komunikace mezi rodičem a dítětem. Praha : Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2698-4.

MOŽNÝ, I. Sociologie rodiny. Praha : Sociologické nakladatelství, 2002. ISBN 8086429059.

SOBOTKOVÁ, I. Psychologie rodiny. Praha : Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-250-8.

Vedoucí bakalářské práce:

**Mgr. Helena Řeháčková**  
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

**18. ledna 2010**

Termín odevzdání bakalářské práce:

**7. května 2010**

Ve Zlíně dne 18. ledna 2010



prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.  
*děkan*



Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.  
*vedoucí katedry*

## PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby<sup>1)</sup>;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3<sup>2)</sup>;
- podle § 60<sup>3)</sup> odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60<sup>3)</sup> odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 26. 4. 2010

.....  
Vesela

<sup>1)</sup> zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevyjádřeně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolnosti až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

## **ABSTRAKT**

Bakalářská práce se zabývá vztahem rodičů po narození jejich prvního dítěte a pojednává o změnách, které ve vztahu nastanou. Teoretická část se věnuje popisu rodiny, partnerského vztahu a jeho proměn. Dále je zde popsán příchod dítěte do rodiny a péče o něj. Závěr teoretické části se zabývá komunikací a vztahy. Praktická část je zaměřena na výzkum proměn vztahu rodičů po narození jejich prvního dítěte.

Klíčová slova: rodina, rodičovství, partnerství, manželství, narození dítěte, péče o dítě, komunikace, vztah

## **ABSTRACT**

The bachelor thesis deals with the relationship between parents and their first child and there are also the incurred changes solved. In the theoretical part there is the family, the partnership and its changes described. The arrival of the child into a family and the childcare are also solved in this part. The conclusion of the theoretical part is devoted to the communication and the relationships. The practical part is focused on the research on changes in the relationship between parents after the arrival of their first child.

Keywords: family, parenthood, partnership, marriage, childbirth, childcare, communication, relationship

Děkuji paní Mgr. Řeháčkové za odborné vedení, pomoc, cenné rady a trpělivost při zpracování této bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům za ochotu a čas, který si pro mne udělali.

*„Muž a žena dohromady vytvářejí teprve skutečného člověka.“*

Feuerbach

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

# OBSAH

<b>ÚVOD</b> .....	<b>10</b>
<b>I TEORETICKÁ ČÁST</b> .....	<b>11</b>
<b>1 RODINA</b> .....	<b>12</b>
1.1 RODINNÝ SYSTÉM.....	12
1.1.1 Subsystemy.....	13
1.2 MODEL Y RODINY.....	13
1.2.1 Patriarchální model .....	13
1.2.2 Egalitářský model.....	14
1.3 FUNKCE RODINY .....	14
<b>2 PARTNERSTVÍ A MANŽELSTVÍ</b> .....	<b>16</b>
2.1 PŘÍSTUPY K PARTNERSTVÍ .....	16
2.2 FÁZE VZTAHU A PARTNERSKÉ KRIZE.....	17
2.3 PROBLÉMY V PARTNERSKÉM VZTAHU .....	20
2.3.1 Nevěra .....	21
<b>3 RODIČOVSTVÍ</b> .....	<b>23</b>
3.1 RODIČOVSKÁ ROLE.....	23
3.1.1 Role matky .....	24
3.1.2 Role otce.....	24
3.2 MOTIVACE K RODIČOVSTVÍ .....	25
3.2.1 Vnější stimulace rodičovství.....	25
3.2.2 Vnitřní stimulace rodičovství.....	25
3.3 PŘÍNOSY A OBĚTI RODIČOVSTVÍ.....	26
3.4 ABSENCE RODIČOVSTVÍ.....	26
<b>4 NAROZENÍ DÍTĚTE A PÉČE O NĚJ</b> .....	<b>28</b>
4.1 PŘEDPORODNÍ ZKUŠENOSTI .....	28
4.2 POROD.....	28
4.3 NOVOROZENEC A PÉČE O NĚJ.....	29
<b>5 KOMUNIKACE A VZTAHY</b> .....	<b>31</b>
5.1 VERBÁLNÍ KOMUNIKACE .....	32
5.2 NEVERBÁLNÍ KOMUNIKACE.....	32
5.3 KOMUNIKACE MEZI MUŽEM A ŽENOU .....	32
5.4 MÝTY V PARTNERSKÉM VZTAHU .....	33
<b>II PRAKTICKÁ ČÁST</b> .....	<b>34</b>
<b>6 METODOLOGIE VÝZKUMU</b> .....	<b>35</b>



6.1	CÍL VÝZKUMU .....	35
6.2	VÝZKUMNÝ PROBLÉM .....	35
6.2.1	Výzkumné otázky.....	35
6.3	PŘÍPRAVA VÝZKUMU .....	35
6.4	DRUH VÝZKUMU .....	35
6.5	METODY VÝZKUMU .....	36
6.6	VÝZKUMNÝ SOUBOR .....	36
6.6.1	Představení respondentů.....	37
6.7	ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ DAT .....	37
<b>7</b>	<b>VÝSLEDKY VÝZKUMU A JEJICH INTERPRETACE.....</b>	<b>38</b>
7.1	KOMUNIKACE.....	38
7.2	NÁPLŇ DNE.....	39
7.3	VZÁJEMNÝ VZTAH.....	40
7.4	FINANCE.....	41
7.5	ZMĚNY .....	41
7.6	SOCIÁLNÍ KONTAKTY.....	42
7.7	VÝCHOVA A PÉČE O DÍTĚ .....	43
7.8	SHRnutí VÝZKUMU .....	43
	<b>ZÁVĚR .....</b>	<b>45</b>
	<b>SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....</b>	<b>47</b>
	<b>SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK .....</b>	<b>49</b>
	<b>SEZNAM PŘÍLOH.....</b>	<b>50</b>

## ÚVOD

Pokud jsou spolu partneři nebo manželé delší dobu, vyhovují si téměř po všech stránkách, mají podobné představy a očekávání, jednou zajisté přijde chvíle, kdy se rozhodnou mít dítě. Tento okamžik je důležitým mezníkem v životě obou partnerů. Musí si uvědomit, že už nebudou jen oni dva, ale přibude k nim někdo třetí. Své rozhodnutí by si měli řádně promyslet, protože příchod dítěte jim přinese nejen radost, ale také starosti a určitá omezení.

Také by si měli uvědomit a počítat s tím, že narozením dítěte se změní jejich vzájemný vztah. Partneři, kteří na tuto skutečnost nebudou dostatečně připraveni, mohou poté ve vztahu nějakým způsobem strádat nebo pociťovat nespokojenost. To, jak se bude jejich vztah po narození dítěte dále vyvíjet, jistě záleží na okolnostech, za jakých bylo dítě počato. Pokud předpokládali, že nefungující a narušený vztah mohou zachránit početím dítěte, nejspíš budou překvapeni, že se jim to nezdařilo.

Dříve se od lidí, kteří překročili dvacátý rok života očekávalo, že v co nejbližší době uzavřou manželství a budou mít děti. Dnes už tomu tak není a věková hranice, kdy by měli partneři uzavřít sňatek a mít děti, se stále posunuje. Lidé delší dobu studují, potom začnou pracovat a na děti začnou pomýšlet až kolem třiceti let. Možná mají pocit, že je pro ně zbytečné se tak brzo vázat a mít děti, proto raději žijí takzvaně „na hromádce“. Takový vztah jim vyhovuje a jsou spokojeni.

Osobně mám ve svém okolí takových lidí hodně, proto by mě zajímalo, jakým způsobem se změní vztah mezi partnery, jakmile se jim narodí první dítě a oni se stanou rodiči. Tato skutečnost mě inspirovala k výběru tématu.

Cílem bakalářské práce je získat informace o vztahu rodičů po narození jejich prvního dítěte a o změnách, které ve vztahu nastanou. V teoretické části se zaměřuji na rodinu, partnerství a manželství, rodičovství, narození dítěte a péči o něj, na komunikaci a vztah.

V praktické části realizuji výzkum změn ve vztahu rodičů po narození prvního dítěte a prezentuji zjištěné výsledky. Zaměřuji se na výzkum vztahu v oblasti péče o dítě, chování, vlastností, volného času, rozdělení práce v domácnosti, komunikace, vztahů s okolím, financí a sexuální stránky.

## **I. TEORETICKÁ ČÁST**

## 1 RODINA

Rodina je jednou z nejdůležitějších institucí, protože tvoří základ národu a vůbec celého lidstva. Na rodinu se mohou její členové vždy spolehnout a obrátit, mají možnost někam patřit a sdílet problémy nebo radosti s ostatními členy rodiny. Rodina člověku poskytuje pocity bezpečí, jistoty a sounáležitosti a hraje důležitou roli v uspokojování základních sociálních potřeb.

Geist (1992) považuje rodinu za institucionalizovaný sociální útvar nejméně tří osob, z něhož část členů je vzájemně spojena pokrevním nebo adoptivním sociálním vztahem rodič-dítě a druhá část vztahem matka-otec.

Hartl (2004) uvádí, že rodina je společenská skupina spojená manželstvím nebo pokrevními vztahy, odpovědností a vzájemnou pomocí.

Na otázku, co je to „rodina“, nám odpoví každý odborník jinak. Právník považuje rodinu za něco jiného než sociolog, psycholog nebo demograf, ale všichni se určitě shodnou, že jde o nejstarší společenskou instituci. Lidé měli už od pradávna potřebu vzájemné pomoci a opory, potřebu ochraňovat, vzdělávat a připravovat své potomstvo pro život. Svoji roli v utváření osobnosti člověka hraje škola, hřiště, přátelé, zaměstnání, ale rodina bude vždy na prvním místě. Má totiž možnost ovlivňovat vývoj dítěte v jeho nejcitlivějších fázích, nejlépe může uspokojit základní psychické potřeby a je modelem mezilidských vztahů. Citové vztahy v rodině jsou většinou hluboké a trvalé, a z tohoto důvodu nám zajišťují uspokojování jedné z nejvýznamnějších duševních potřeb, potřeby životní jistoty (Matějček, 1994).

### 1.1 Rodinný systém

Pojem systém můžeme definovat jako soubor částí a vztahů mezi nimi. Rodinný systém se rozkládá v prostoru a čase a také v biologickém a sociálně – historickém kontextu (Sobotková, 2001).

Tento systém ovlivňují širší společenské systémy, jako je příbuzenstvo, sousedi, přátelé a všichni lidé, kteří jsou s rodinou ve styku. Dále mají na rodinu vliv společenské okruhy jako zaměstnavatelé, učitelé ve škole nebo zdravotní služba a v neposlední řadě také zákony, předpisy, tradice, hodnoty a obecně uznávané normy (Matějček, 1994).

Kantor a Lehr (In Sobotková, 2001) uvádí základní charakteristiky rodinných systémů:

- jsou organizačně složité z důvodu vzájemně propojených vztahů, a proto se nedají snadno zkoumat,
- tyto systémy jsou otevřené, mají schopnost reprodukce nebo změny,
- jsou adaptabilní, stále se vyvíjí a mění,
- v rodinných systémech stále probíhá informační výměna.

### 1.1.1 Subsystemy

Každý rodinný systém obsahuje několik subsystemů, z nichž nejdůležitější je subsystem manželský. Fungování vztahu mezi manželi ovlivňuje vývoj celé rodiny ve všech fázích. Kvalita vztahu rodičů má velký vliv hlavně na vývoj dětí. Jakmile žena otěhotní, vzniká další subsystem nazývaný rodič-dítě. Po příchodu dítěte na svět nastává pro rodiče radostné období, ale také období náchylné ke krizím. Pokud nastanou problémy v subsystemu rodič-dítě, projeví se v rodině nestabilita. Třetí základní subsystem je nazýván sourozenecký, který také významně ovlivňuje fungování celé rodiny. Zde se dítě učí kooperaci, vzájemné pomoci a kompromisům (Sobotková, 2001).

## 1.2 Modely rodiny

Podle Veselé a kol. (2003) existují v rodině dva základní modely, patriarchální a egalitářský. Modely se odlišují tím, jestli mezi partnery existuje dominance a submisivita, nebo jestli mají rovnocenný vztah.

### 1.2.1 Patriarchální model

Podle tohoto tradičního modelu je hlavou rodiny muž, který zastává roli ochránce a zároveň živitele rodiny. Muž má v rodině hlavní slovo, rozhoduje o důležitých věcech, je hlavní autoritou a vůdcem. Má dominantní postoj a je schopný samostatně a nezávisle řídit rodinu. Ženina role je uvnitř rodiny, kdy se stará o výchovu dětí a o celý chod domácnosti. Žena je v manželském vztahu submisivním partnerem. Tento model, kdy byl muž hlavou rodiny většinou z důvodu jeho ekonomické síly a vyššího vzdělání, se postupně, zejména po roce 1989, rozpadá. V dnešní době zastávají ženy mnohdy lépe placená zaměstnání a často mají také vyšší vzdělání než muži (Veselá a kol., 2003).

### 1.2.2 Egalitářský model

Tento model je charakterizován demokratickým pojetím partnerského vztahu. Nevyskytuje se zde už dominance a submisivita, partneři mají rovnocenný vztah. Egalitářský model je spíše považován za ideál, ale současný rodinný model se tomuto modelu stále více přibližuje (Veselá a kol., 2003).

## 1.3 Funkce rodiny

Každá rodina by měla plnit určité funkce, ale ne vždy se to zcela úspěšně daří. Rodina hmotně zabezpečuje své členy, pečuje o jejich zdraví, výživu a kulturní návyky, vytváří specifické socializační a výchovné prostředí pro děti, ovlivňuje je, chrání a podporuje. Plní i role ve vztahu ke společnosti, protože zajišťuje biologickou i kulturní reprodukci obyvatelstva. Rozlišujeme rodiny funkční, afunkční a dysfunkční. Rodinu, která přiměřeně plní všechny funkce, označujeme jako funkční. V afunkční rodině občas dochází k poruchám v plnění jedné či několika funkcí, které ale vážněji nenarušují život rodiny a zásadně neovlivňují vývoj dítěte. Dysfunkční rodina se vyznačuje vážnými poruchami, které mohou způsobit vnitřní rozklad rodiny a významně ovlivnit socializační proces dítěte (Kraus, 2001).

Jak uvádí Parsons (In Kraus, 2001), funkce rodiny se v průběhu historie mění, ale zůstaly dvě základní, jako funkce prvotní socializace dětí a emocionálně psychologické stabilizace osobnosti dospělých.

Význam pro společnost i jedince má funkce **biologicko-reprodukční**. Společnost potřebuje stabilní reprodukční základnu, aby zabezpečila perspektivy svého rozvoje. Pro jedince má tato funkce význam v uspokojování jeho biologických a sexuálních potřeb a také v uspokojování potřeby pokračování rodu. Další důležitou funkcí je funkce **sociálně-ekonomická**. Rodina významně přispívá rozvoji ekonomického systému společnosti a stává se především významným spotřebitelem, na němž je současný trh závislý. Dále rodina učí dítě přizpůsobovat se sociálnímu životu, osvojovat si základní sociální návyky a způsoby chování ve společnosti. V této souvislosti hovoříme o **socializačně-výchovné** funkci rodiny. Důležitou úlohou socializačního procesu v rodině je příprava dětí na praktický život, ve kterém by dokázaly uplatnit svou vůli, zájmy, přání, orientace. Proces socializace probíhá jako působení členů rodiny na sebe navzájem, a to s kladnými i zápornými vzory a

vlivy. Zároveň na jedince působí různé společenské tlaky a je na něm, jak se s nimi vyrovná. V oblasti **sociálně-psychologické podpory** svých členů má rodina také významnou funkci. Podstatnou roli zde hraje pocit sounáležitosti a příslušnosti k určité sociální skupině. Tato funkce však může být často narušována, např. konflikty nebo závislosti jednoho z členů na alkoholu, drogách nebo hracích automatech. Problém mohou také představovat sociálně nevyzrálí rodiče, kteří mají obtíže v naplňování sociálně - psychologických potřeb svých dětí. Základní jistota, kterou může rodina svým členům poskytnout, je právě stabilita v oblasti sociálně-psychologické. Žádná jiná instituce není schopna uspokojivě naplnit citovou funkci rodiny (Kraus, 2001).

## 2 PARTNERSTVÍ A MANŽELSTVÍ

„Partnerství je nejdůležitější variantou intimního vztahu, v němž se člověk dokáže vzdát části své samostatné identity“ (Vágnerová, 2007, s. 65).

Partnerský vztah v mnohém přispívá k rozvoji osobnosti mladého člověka, pochopení sebe sama a k realizaci osobního potenciálu. Prostřednictvím hlubší vazby se také rozvíjí intimní oblasti lidské osobnosti. Partnerský vztah se vyznačuje svou symetričností a komplementaritou. Muž i žena jsou odlišní, a proto se navzájem doplňují a stimulují (Vágnerová, 2007).

Geeová (In Geist, 1992, s. 211) uvádí: „Manželství je závazek nebo směna, uznávaná buď zákonem, smlouvou nebo sociálně, v nichž se uskutečňují vzájemná práva a závazky“.

Manželství je jednou z nejstarších sociálních institucí v dějinách lidstva a funguje jako sociální potvrzení kvality a výjimečnosti partnerského vztahu. Uzavřením manželství lidé získávají nové role, které mají ve společnosti větší prestiž než role svobodných. Manželství spojuje dvě dosud cizí rodiny novým vztahem příbuzenství a dochází ke změnám většiny sociálních vztahů obou manželů. Důležitou funkcí manželského vztahu je vytvoření zázemí a pocitu jistoty a bezpečí pro případ ohrožení. Manželství uspokojuje různé psychické potřeby, jako potřebu citové jistoty, seberealizace a otevřené budoucnosti. Potřeba citové jistoty je v manželství uspokojována ve větší míře než v partnerském vztahu, protože partnerství je již úředně potvrzeno. Uzavření manželství potvrzuje splnění sociální normy a formálně člověka začleňuje do určité sociální struktury. Manželé mají společný cíl, představy o budoucím společném životě a vytvářejí základ rodu, který bude nositelem nějaké tradice. V tomto smyslu se naplňuje jeden z dalších cílů dospělosti, kterým je generativita. Pro manželství jsou typická určitá očekávání, která mohou být realistická, pozitivní nebo negativní. Platí, že pokud mezi očekáváním a skutečností budou velké rozdíly, manželství bude méně spokojené (Vágnerová, 2007).

### 2.1 Přístupy k partnerství

Přístup k partnerství je do jisté míry dán osobnostními rysy, ale je ovlivněn také vývojově, a proto se může v jednotlivých fázích dospělosti měnit. První přístup k partnerství označujeme jako vášnivé partnerství. Tento přístup převažuje na počátku mladé dospělosti a je plný emocí, majetnické lásky, romantiky, ale i nezávazného sexu. Vášnivé partnerství chá-



peme jako variantu, která naplňuje vývojový úkol raného mládí. Tyto vztahy lze považovat za zdroj zkušeností, ale jakmile začnou mladí lidé toužit po trvalejším vztahu, musí se začít chovat jiným způsobem. Po 30. roce již začíná klesat sklon k romantickému zamilování i potřeba nezávazných sexuálních vztahů. Lidé, kteří dozráli k trvalejšímu soužití a založení rodiny preferují přátelské partnerství. Tento typ partnerství klade větší důraz na intimitu, solidaritu a jistotu vzájemné opory. Viditelně narůstá přátelství, racionalita a vzájemný ohled na partnera (Vágnerová, 2007).

## 2.2 Fáze vztahu a partnerské krize

Prvotní fází vztahu je **období zamilovanosti** a trvá maximálně 3 roky, ale u některých lidí třeba jen měsíc. Lidé jsou v tomto období plni euforie a odvahy, vše se jim zdá snadné, mají dobrou náladu a sebevědomí, lépe navazují nové vztahy, jsou komunikativnější, daří se jim v práci a jsou plni pozitivního přístupu. Je to z toho důvodu, že jejich vnímání je pod vlivem hormonů. Jejich mozek vylučuje hormon fenylethylamin a objevuje se také zvýšená hladina serotoninu. Proto mají zamilovaní lidé mnohem víc energie a dobré náladu. V období prvních tří měsíců se lidé navzájem poznávají a zjišťují, zda o sebe mají zájem. Partneři si navzájem sdělují intimní informace, silně se sexuálně přitahují, jsou k sobě velmi nekritičtí a ve vztahu je vášeň. Vztah se stává vážným, pokud trvá tři měsíce a víc. V tomto období probíhá emocionální sblížení, partneři poznávají své zvyky a seznamují se s rodinou a pracovním prostředím. O dlouhodobém vztahu mluvíme, pokud trvá déle než půl roku. Dochází k uvědomování si odlišností mezi partnery, ale stále jsou tyto odlišnosti vnímány jako pozitivní. V této době mohou vznikat první konflikty ohledně budoucnosti, životních plánů a očekávání (Matějková, 2007).

Vágnerová (2007) nazývá tuto fázi obdobím zamilovanosti a romantické lásky. V této fázi vztahu dochází k idealizaci partnera, partneři se vzájemně obdivují a otevírají, hodnotí se především emocionálně, považují se za inteligentnější, vtipnější nebo sociálně zdatnější. V očekávání dalšího rozvoje tohoto vztahu je běžná iluze a idealizace. Milostná touha, která je výraznou složkou romantické lásky, ovlivňuje rozumové hodnocení, aktuální postoje, motivaci a tím pádem také chování zamilovaných. Zamilovanost je ovlivněna působením hormonů, a proto se po odeznění této fáze objevuje rozmrzelost a vyčerpání, podobné abstinčním příznakům. Období zamilovanosti je relativně krátké, obvykle kolem jednoho roku a pokud partneři chtějí, aby se jejich vztah dále rozvíjel, musí být založen na něčem

jiném než na prvotním okouzlení. Partneři se často navzájem idealizují, protože se ještě dostatečně neznají a nemají dostatek společných zážitků a zkušeností. Snaží se chovat tak, aby se zalíbili partnerovi, potlačují své vlastnosti a potřeby. Po nějaké době se tyto vlastnosti a potřeby začnou projevovat a to může vést k napětí ve vztahu. Pokud je napětí překonáno, může dojít k přechodu do další fáze a prohloubení vztahu. Jak ubývá zamilovanosti a euforie, lidé mohou mít pocit ztráty něčeho krásného. Člověk nyní vstupuje do vztahu se skutečným partnerem. Může vzrůstat skutečná intimita vztahu, která už ale není tak vzrušující, a lidé mohou mít pocit ztráty něčeho krásného.

Po odeznění fáze zamilovanosti přichází **láska**, která nám dává pocit přijetí, oddanosti a bezpečí. Tato fáze přichází v období třetího roku vztahu a je charakterizována péčí o druhého, odpovědností, úctou a znalostí druhého. Partneři se již nepotřebují navzájem ohrožovat zkušenostmi a svou osobností a nemají takovou potřebu si povídat. Sexuální vztah už není takový jako ve fázi zamilovanosti a je naplňován spíše přes pocity souznění a blízkosti. Přichází stereotyp, který ale není vnímán úplně negativně. Po asi osmnácti až dvaceti letech partnerství přichází cit, který nazýváme přátelská láska. Partneři prožívají klidný a trvalý cit, vzájemnou důvěru, starostlivost, oddanost a porozumění, protože se již navzájem velmi dobře znají. Plně respektují své odlišnosti a nevnímají je jako ohrožující (Matějková, 2007).

Podle Vágnerové (2007) je to období realistického vztahu, který je založen na prohlubující se intimitě a vzájemném připoutání. Partneři si nechávají částečnou osobní svobodu, jsou tolerantnější, respektují odlišné vlastnosti, postoje, projevy a nedokonalosti partnera. Budují si vztah založený na sdílení hodnot, stanovení společného cíle a otevřené komunikaci. Partneři musí vynaložit značné úsilí, protože tento vztah nevzniká spontánně jako zamilovanost a bývá mladými dospělými považován za méně přitažlivý. Zralý partnerský vztah poznáme podle realistického hodnocení partnera, realistického hodnocení vztahu a své role v tomto vztahu, otevřené komunikace, prohloubení intimity, rovnoprávnosti a vyváženosti v požadavcích na oba partnery a podle vzájemné solidarity a respektu. Tento vztah zároveň uspokojuje potřebu učení a orientace, potřebu citové jistoty, seberealizace, autonomie a otevřené budoucnosti.

V každém partnerském vztahu zajisté přijde období, ve kterém si partneři nerozumí, hádají se, mají pocit, že jejich vztah už není takový jako dřív a že brzo skončí. Tato období jsou označována jako období krize. U některých párů mohou být krize natolik vyhrcované, že

dojde k rozchodu nebo rozvodu. Naopak páry, které dokážou krizi překonat, se mohou ve vztahu posunout o krok dál.

S odchodem fáze zamilovanosti přichází **krize třetího roku**, která trvá asi jeden rok. Odchází také stav plné okouzlenosti partnerem a pochopení pro všechno, co dělá. Máme pocit, že se partner změnil. Stále častěji dochází k rozepřím nad životním stylem a životními hodnotami, narůstají situace, ve kterých nemáme stejné názory, přestáváme partnera obdivovat a vidíme jeho slabší stránky a nedokonalosti. Již není dominantní jiskření a okouzlení a partnerský vztah se začíná měnit ve vztah přátelský. Naopak oceňujeme názorovou shodu s partnerem, jeho zodpovědnost a blízkost. Je to zároveň období, ve kterém dochází ke změnám životních stereotypů, protože se párům rodí děti. Partneři se musí přizpůsobit jeden druhému, zřící se svých očekávání, plánů a rezignovat na sny. První krize nastává, pokud jeden z partnerů stále potřebuje prožívat fázi zamilovanosti, nebo pokud se partneři nepřizpůsobí jeden druhému. Druhá krize, která není tak hluboká, zato trvá déle, je **krize sedmého roku**. Přichází v období, kdy je vztah klidný a stabilizovaný, děti jsou již ve školním věku, partneři mají zaběhlé stereotypy a nedochází k otevřeným vyhoceným konfliktům. Právě stereotyp může být jednou z příčin vzniku této krize. Ve vztahu je nuda, máme pocit, že nás partner nemůže ničím překvapit, cítíme se uvězněni v pohodlném, ale nám nic nedávajícím životě, komunikujeme pouze o dětech nebo o chodu domácnosti a vyhýbáme se intimnímu sdělování. Druhým důvodem pro vznik krize je ochladnutí sexuálního života. Partner se nám nezdá tak zajímavý a vzrušující, v sexu nás již téměř nepřekvapí, a proto se vytrácí i vášně. **Krize v období mezi 18. - 25. rokem** vztahu souvisí spíše s věkem partnerů a dětí než s délkou manželství. Děti odchází z domova a partneři zůstávají zase jen sami dva. Zároveň se objevují první známky stárnutí a vyhraňují se rysy osobnosti. Krize se plně projeví, pokud jsme nevěnovali dostatek pozornosti našemu vztahu a komunikovali jsme jen o dětech a péči o ně. Důvodem této partnerské krize je touha muže najít si partnerku, která mu bude lépe rozumět (Matějková, 2007).

Venglářová (2008) uvádí rady, jak krizi přečkat:

- Vhodné je projevit své city a klidně si i poplakat.
- O svých problémech bychom měli mluvit s partnerem nebo přáteli.
- Dodržujte správnou životosprávu a buďte všímaví k potřebám svého těla.
- Snažte se popřemýšlet o svých dřívějších krizích a o tom, co byste udělali teď jinak.

- Nechte si poradit od lidí, kterým důvěřujete.
- Pokud je krize dlouhodobá, navštivte odborníka a také si o krizi něco přečtěte.

### 2.3 Problémy v partnerském vztahu

Je zcela přirozené, že ne vždy dochází v partnerství k vzájemné shodě a souhlasu. Oba partneři jsou totiž odlišné osobnosti, mají rozdílné hodnoty, životní zkušenosti, postoje a názory v mnohých oblastech. Pokud nastane nějaký problém, často dochází k situacím, že jeden chce o problému hovořit a řešit ho a druhý ne. Z tohoto důvodu mohou vznikat mezi partnery konflikty. Můžeme říct, že existují dva druhy konfliktů – dočasné a trvalé. Dočasné konflikty jsou mírné a obvyklé konflikty každodenního života, které ale nejsou považovány za vážné a mohou být snadno vyřešeny. Konflikty trvalé jsou velmi komplexní a intenzivní a časem začnou překrývat všechno ostatní v daném vztahu. Partneři se začnou oddalovat fyzicky, psychicky i emočně a obvykle se rozejdou. Nejčastějšími tématy, ve kterých může docházet k rozporům, jsou finanční zodpovědnost a problémy, výchova dětí, vztahy k příbuzným a přátelům, poskytování soukromého prostoru, zachování pořádku v domě nebo bytě, pojetí a plánování volného času (Soudková, 2006).

Matějková (2007) rozlišuje konflikt konstruktivní a negativní. V konfliktu konstruktivním jde o sdělení obsahu, odlišnosti postoje, cílů a potřeb. Probíhá celkem klidně, protože partneři se neosočují, nehodnotí, nezesměšňují, nezatahují do hádky emoce a nezhodnocují osobnost či život druhého. Naopak v negativním konfliktu začne převažovat emocionální hodnocení, zesměšňování a znevažování partnera. Dále autorka uvádí 6 fází vývoje konfliktu:

#### ■ 1. fáze: signály

Konflikt zatím není vyslovený, ale prožíváme psychické napětí a pociťujeme odlišnosti v názorech a postojích. Zdvořilost je stále zachována, ale již cítíme, že si s partnerem nemáme co říct.

#### ■ 2. fáze: odlišnosti

Partneři si v této fázi již sdělí odlišnosti v názorech, postojích a hodnotách a snaží se jeden druhému ukázat, jak vnímají daný problém. Stále si vyměňují názory a postoje a snaží se, aby je druhý pochopil a přijal jejich argumenty. Jsou stále ve fázi, kdy se jeden druhému z lásky přizpůsobí.

### ■ 3. fáze: polarita

Je již jasné, že se mezi sebou partneři nedomluví, názory jsou vyhraněnější a odlišnosti jsou vnímány výrazněji. Partneři se už navzájem neposlouchají, neberou na sebe ohledy a každý si prosazuje svůj názor a postoj. V této fázi se objevují tendence brát si jako štít na svoji ochranu děti.

### ■ 4. fáze: separace

Napětí je často již tak neúnosné, že dochází k separaci partnerů a k přerušení mezilidských vztahů. Lidé mají pocit, že kvůli odlišnostem spolu nemohou vyjít ani v jiných oblastech a dochází k rozchodu nebo odstěhování se jednoho z partnerů.

### ■ 5. fáze: destrukce

Partneři jsou na sebe sprostí, zesměšňují se, znehodnocují osobnost druhého a dochází k vyvrcholení konfliktu. Může se objevit i destruktivní chování, jako fyzické napadení, pomluvy, soudní spory, přetahování se o děti a často je volána policie nebo sociální péče.

### ■ 6. fáze: vyčerpání

Oba partneři jsou vyčerpáni, napětí se snižuje, konflikt se uklidňuje a přichází lhostejnost. Baví se jen o věcných a podstatných problémech a vyhýbají se emocím. Z této fáze se může vztah překlenout do přátelského vztahu postaveného na nových hodnotách a postojích.

Partnerský vztah, ve kterém se často vyskytují problémy označuje Vágnerová (2007) jako dysfunkční. Může jít o vztahy, ve kterých jsou partneři natolik rozdílní, že se nedokážou shodnout ani v základních aspektech, nebo jde o vztah s dysfunkčním partnerem, který nemá dostatečné předpoklady pro společné soužití ve dvou. Další variantou dysfunkčního vztahu, který většinou končí rozchodem, je vztah neperspektivní, kdy je jeden z partnerů vázán v manželství a z určitého důvodu se nechce rozvést. Většinou jde o ženatého muže a svobodnou ženu, která setrvává v takovém vztahu z důvodu silné citové vazby na partnera.

#### **2.3.1 Nevěra**

Odhalení nevěry je pro partnera velmi bolestné a zraňující, prožívá ji jako podvod, ztrátu důvěry nebo konec vztahu. Mnoho lidí si myslí, že pokud odhalí příčinu nevěry, partner jim přestane být nevěrný. Příčinou nevěry je často nespokojenost ve vztahu, která plyne ze sexuálního nesouladu nebo z nedostatečného duševního souznění. Dalšími z možných pří-

čin jsou touha po dobrodružství, zvědavost a snaha zbavit se určitého životního stereotypu (Matějková, 2009).

Venglářová (2008) nevěru rozděluje na krátké erotické dobrodružství a mimomanželský vztah. Dlouhodobý mimomanželský vztah je problematický, neboť v něm vzniká citová vazba. Hlavní náplní takového vztahu není jen sex, ale i společné trávení času, společné zájmy a záliby. Paralelní vztah vzniká často ve chvíli, kdy manželský vztah v nějaké oblasti pokulhává. V případě erotického dobrodružství jde o touhu po novém zážitku, náhlou sexuální potřebu nebo příležitost udělat něco mimořádného. Takový zálet někomu pomůže zlepšit náladu, odreagovat se, ale nevzniká při něm citová vazba k milenci či milence.

### 3 RODIČOVSTVÍ

V životě každého člověka většinou nastane chvíle, kdy se začne cítit být připravený na to, mít dítě. Důležité je, aby byl na rodičovství připraven i partner, protože jakmile se jednou člověk stane rodičem, je to závazek na celý život. Mnoho rodičů by mi určitě řeklo, že stát se rodičem je důležitý moment a také jedna z nejkrásnějších věcí, které nás v životě mohou potkat. Zároveň ale přichází i zodpovědnost a pocity strachu o své dítě.

Podle Vágnerové (2007) je rodičovství významným projevem generativity a naplněním intimity, protože umožňuje vznik hluboké vazby, která většinou přetrvává po celý život. Rodičovství je jedním z hlavních důvodů uzavření manželství a je považováno za zcela přirozené. Je zdrojem obohacení jak po stránce psychické, tak sociální, ale zároveň představuje velkou životní zátěž.

Přechod k rodičovství je zároveň nejvýznamnějším přechodem v našem životě. K tomuto přechodu dochází pod silným kulturním tlakem, orientovaným hlavně na ženu. Je to přechod, ke kterému může dojít i mimovolně, protože mnoho dětí může být počato neplánovaně. Narození dítěte je přechod zlomový, protože zde není žádná přípravná perioda. Dítě, které dosud nebylo, tu jednoho dne je. Těhotenství je jen obdobím představ a iluzí o miminku, připravuje ženu na mateřství fyziologicky, ale ne sociálně (Možný, 1999).

#### 3.1 Rodičovská role

Rodičovská role je primárně biologicky podmíněná a má svou psychickou a sociální hodnotu. Je důležitou součástí identity dospělého člověka a také významně přispívá k osobnostnímu rozvoji. Rozvíjí se sociální a emoční inteligence, empatie a flexibilita, prohlubuje se schopnost vytvořit hluboký a trvalý citový vztah a člověk získává mnoho důležitých zkušeností. Její charakteristiku můžeme shrnout do následujících bodů:

- Je to role nezpochybnitelně nadřazená, protože dítě bere rodiče jako dominantní autoritu, je mu ve všem podřízené a je závislé na jeho péči. Rodič rozhoduje téměř o všem, co se dítěte týká.
- Specifickým znakem je její nevratnost. Když se člověk stane rodičem, zůstává jím navždy.

- Dítě jednoho rodiče poutá nezrušitelnou vazbou k partnerovi, protože je jejich společným potomkem.
- Rodičovství vyžaduje změnu životního stylu, protože jde o zásadní zvrát v životě člověka. Rodič má najednou mnoho povinností a také omezení. Společně s rodičovstvím také přichází velká míra zodpovědnosti (Vágnerová, 2007).

### 3.1.1 Role matky

V současnosti převažuje názor, že role matky je biologicky daná a pro ženu zcela samozřejmá. Mateřství představuje potlačení vlastních potřeb ve prospěch dítěte. Můžeme mluvit až o případném sebeobětování. Matce je dáno prioritní právo rozhodování o dítěti a je považována za výchovnou a pečovatelskou autoritu. Mateřství považujeme za významnou složku ženské identity, která je teoreticky vysoce ceněna, přináší značné uspokojení, ale ve společnosti představuje spíš znevýhodnění a velkou zátěž. Jakmile se žena stane matkou, mění se její dosavadní styl života, protože s mateřstvím přichází mnoho povinností, dochází k přerušení profesního uplatnění a k setrvání ženy v domácnosti (Vágnerová, 2007).

Z pohledu genderu by nám mnozí odborníci jistě odporovali a odmítali by rozdíly mezi rolí matky a otce v prestiži, právech a povinnostech. Také feministkám by se nejspíš nelíbil názor, že role matky je v současnosti zcela samozřejmá. S tím vším by se dalo souhlasit, ale stejně si myslím, že společnost od žen více očekává roli matky než od mužů roli otce. Pokud nemá žena po čtyřicítce dítě, už může být nějakým způsobem stigmatizována.

### 3.1.2 Role otce

Na rozdíl od matky, nemá tato role jasně vymezená práva a povinnosti a má menší prestiž. Společnost je k chování otců tolerantní, protože od nich očekává méně než od matek. Vztah k dítěti se vyvíjí pomaleji a postupně, a otec se zde nemůže spoléhat na pudový základ i přesto, že muži mají také vrozené dispozice k pečovatelskému chování. Role otce je spíše obohacením a rozšířením mateřské role a nemůže se rozvíjet izolovaně, protože téměř vždy navazuje na matku. Pro muže není otcovská role nejvýznamnější součástí jeho identity, dokonce u některých mužů představuje přijetí otcovské role jeden z nejtěžších úkolů v dospělém věku (Vágnerová, 2007).



Otec je stejně jako matka v životě dítěte nepostradatelný, protože se stává pro svého potomka modelem jedné poloviny lidstva. Mužský vzor nepotřebují jen chlapci, ale také dívky, protože pomocí mužského vzoru si mohou dívky osvědčovat svou ženskost. Okolo sedmého měsíce si dítě začíná utvářet specifický vztah k matce. Je prokázáno, že tento vztah si utváří i k dalším osobám v rodině, především k otci. Ve druhém a třetím roce se u dítěte vytváří vědomí rodinné příslušnosti, jeho rodinná identita. Jejímu utváření výrazně napomáhá, pokud žije dítě ve vztahu trojstranném. Dítě zažívá vztah k otci, matce a zároveň sleduje třetí vztah mezi otcem a matkou. V předškolním věku hledá dítě u matky ochranu a od otce očekává zábavu a aktivitu. V tomto věku také začíná poznávat, co je role mateřská a co otcovská. Na začátku puberty si již samo osvojuje ženskou a mužskou roli (Matějček, 1994).

## **3.2 Motivace k rodičovství**

Oblast vlivů, které nás mohou motivovat k rodičovství je velice široká. Mohou to být třeba přátelé, kteří již vlastní dítě mají. Můžeme začít pociťovat rodičovský pud, který přichází s věkem nebo s dobou, po kterou jsme s partnerem spolu. Ovlivnit nás může také náš partner, který po dítěti touží.

### **3.2.1 Vnější stimulace rodičovství**

Ochotu stát se rodičem posiluje dobré ekonomické a materiální zabezpečení a spokojenost v partnerském vztahu. Velký vliv má také referenční vrstevnická skupina, pokud v ní narůstá počet párů, které už mají děti. I zkušenosti z dětství mohou podstatně ovlivňovat potřebu stát se rodičem. Lidé jsou většinou ochotní mít děti, pokud mají pozitivní vzor ve svých rodičích. Lidé s dobrou zkušeností potom nemají strach z neúspěchu a vědí, jak by se měli jako rodiče chovat. Negativní rodičovský vzor působí opačně a může stimulovat odmítavý postoj k rodičovství. V takovém případě se lidé snaží vytvořit takovou rodinu, jakou by si ve svém dětství přáli (Vágnerová, 2007).

### **3.2.2 Vnitřní stimulace rodičovství**

Založení rodiny je vrozenou biologickou potřebou a pudem. U každého člověka je síla pudu zachování existence rodu rozdílná. Dále může rodičovství uspokojovat všechny psychologické potřeby, jako potřebu nových podnětů, citové vazby, seberealizace a potřebu otevře-

né budoucnosti. Dítě rodiče obohacuje, přináší jim nové zkušenosti a zážitky, přijímá city svých rodičů a zároveň je oplácí. Po narození dítěte vždy dojde k nějaké změně v partnerském vztahu, protože rodičovské role jsou odlišné a partneři mají nové povinnosti a společnou zodpovědnost, kterou mohou interpretovat každý jiným způsobem. Zplození dítěte dává člověku novou identitu a zároveň potvrzuje normalitu dospělého člověka po stránce biologické i psychosociální. Dítě významně přispívá k pocitu naplnění života a potvrzení vlastní hodnoty, je pokračováním života svých rodičů, uchovává jejich vlastnosti, hodnoty, tělesnou podobu, tradice a předává je dalším generacím (Vágnerová, 2007).

### 3.3 Přínosy a oběti rodičovství

Obrovským přínosem rodičovství je rozvoj vztahů. Vznikají nové vztahy matky a otce s dítětem a mění se vztah partnerů, neboť muž vidí svou ženu v nové roli matky a žena vidí svého muže v nové roli otce. Může se rozvíjet přátelství s rodinami, které mají také malé děti. Mateřství přináší ženě osobní naplnění, dodává jí pocit osobní hodnoty a smysluplnosti života. Pro některé rodiče je důležité, že jsou prostřednictvím svých dětí pokračovateli rodové linie. Rodičovství umožňuje poznávat sebe i druhého, je to určitá výzva, zdroj podnětů a známka dospělosti (Sobotková, 2001).

Na druhé straně rodičovství přináší finanční znevýhodnění a zpomalení kariéry matky. Někdo ho může vnímat jako omezení osobní svobody, které se stává jedním z hlavních důvodů odkládání mateřství. Velký dopad má rodičovství na partnerský vztah, především na sexuální život, z důvodu vyčerpanosti a případné emocionální lability ženy. Některé páry nechtějí děti, protože se obávají, že by nebyli dobrými rodiči. Jedním z hlavních důvodů také je, že rodičovství je nezvratné rozhodnutí a nelze ho vzít zpět (Sobotková, 2001).

### 3.4 Absence rodičovství

Rodičovství a mateřství může být chápáno jako životní náplň nebo životní úkol. Výzkumy uvádí, že každý desátý pár má problémy s početím dítěte a jen polovině všech párů, které dochází na léčení ke specialistům, se podaří mít do dvou až tří let dítě. Stav, kdy se po roce snahy o početí dítěte výsledek nedostaví, se označuje jako neplodnost a následkem neplodnosti je bezdětnost. Bezdětnost je velmi těžké přijmout, protože s rodičovstvím jsou spojovány hodnoty, jako radost a potěšení z dětí, dávání a přijímání citu, zajištění kontinuity rodu, dosažení dospělé identity nebo přispění k osobnostnímu zrání. Dále nás rodičovství

učí být trpělivými nebo méně sobeckými. Lidé, kteří nemohou mít děti si hlouběji tyto žá-  
doucí hodnoty uvědomují a touží po jejich naplnění. Neplodnost je v dnešní době považo-  
vána za stresující životní okolnost, která vyvolává řadu psychosociálních reakcí. Působí na  
schopnost komunikace a jednání s lidmi a ovlivňuje životní pohodu. Výsledkem neplod-  
nosti často bývá narušení sebeúcty a negativní změny sebepojetí, protože bezdětný pár se  
začne odlišovat od ostatních a pociťovat stigmatizující efekt (Sobotková, 2001).

Podle Vágnerové (2007) závisí míra stigmatizace u bezdětnosti na sociálním prostředí,  
v němž jedinec žije a na předpokládané příčině tohoto stavu.

Našla jsem výzkum, který poukazuje na to, že v České republice přibývá neplodných párů.  
Muži se stále častěji od svých lékařů dovídají, že jejich spermie nejsou v pořádku. V loň-  
ském roce absolvovalo mimotělní oplodnění třináct tisíc párů, o dva roky dříve to bylo de-  
set tisíc párů. Odborníci zjistili, že příčinami neplodnosti mužů jsou hlavně znečištěné  
ovzduší, špatná strava, návyky a také těsné oblečení (Www.zdravi.idnes.cz [online]. 2009  
[cit. 2010-04-09]).

Je-li příčina na straně muže, nebo trvá-li pátrání po příčinách neplodnosti příliš dlouho,  
dostane se pár do stavu chronického stresu. Výhodu mají ti partneři, kteří již spolu nějakou  
krizi překonali. Krize nebo trápení může některé páry posílit nebo sblížit a mohou se rozví-  
jet pečující, empatické a podporující momenty ve vzájemné komunikaci. Udržet lepší at-  
mosféru v manželském vztahu také pomáhá označení a uvědomění si neplodnosti jako sku-  
tečného stresujícího činitele. Naopak u jiných párů dochází ke zhoršení soužití, dostávají se  
pocity napětí, averze vůči partnerům a stupňuje se celkové riziko rozpadu manželství (So-  
botková, 2001).

## 4 NAROZENÍ DÍTĚTE A PÉČE O NĚJ

Na příchod dětí do rodiny by se měli partneři dobře připravit emočně, sociálně i finančně. V manželství nastanou dramatické změny a nečekaný nápor. Vztah mezi partnery už nikdy nebude stejný a od této chvíle půjde většinou jen o děti. Následkem mohou být problémy v pozdější vývojové fázi manželství, kdy děti odcházejí z domova a manželé si najednou nemají co říct. Příchod třetího člověka do rodiny může být pro partnery, hlavně po emoční stránce, velice těžký. Děti představují celoživotní závazek a změny, které nastanou, mohou udržovat, ale i narušovat manželství (Soudková, 2006).

### 4.1 Předporodní zkušenosti

Stále více odborníků si myslí, že předporodní období je velmi důležité nejen pro fyzický vývoj dítěte, ale také pro vývoj duševní, protože osobnost se začíná utvářet již v lůně. Děti se od sebe liší hned od prvního dne. Některé jsou od první chvíle přátelské, klidné, ochotné ke spolupráci, jiné jsou vzteklé a rebelují. Další skupinkou jsou děti smutné, bojácné a ustrašené. Dříve přetrvával názor, že za tyto rysy osobnosti může pouze dědičnost, ale dnes už víme, že to tak není. Pokud chce mít matka klidné dítě, musí být sama klidná, přestat si dělat zbytečné starosti, zbavit se strachu a zloby. Dítě totiž tyto matčiny pocity vnímá jako něco rušivého, nepříjemného a z tohoto důvodu se u něj mohou později projevit. Matka by měla myslet pozitivně, číst dobré knihy, poslouchat příjemnou hudbu a vytvářet v sobě pocit harmonie. Na utváření osobnosti dítěte se nepodílí jen matka, ale i otec. Pokud s ním bude komunikovat a hladit si ho přes matčino břicho, potom dítě po narození pozná jeho hlas a bude se v jeho přítomnosti cítit bezpečně. Smysl pro krásu vytváří matka v dítěti procházkami v přírodě, čerpáním klidu, harmonie a energie. Pokud jsou nastávající rodiče zralí, moudří a milující lidé, mají dobrý předpoklad pro vytvoření zdravého jedince. Jen takoví lidé mohou dát dítěti možnost zdravě se vyvíjet a vytvářet si harmonickou osobnost. Dítě si nese do života pocit jistoty, vnitřního klidu a důvěry v lidi (Rheinwaldová, 1992).

### 4.2 Porod

Jak uvádí Rheinwaldová (1992, s. 64): „*Porod je důležitým mezníkem ve vývoji člověka a znamená většinou opuštění bezpečného místa s plnou péčí a započítí vlastní cesty.*“

Odborníci považují porod za kritické období pro další vývoj dítěte. První okamžiky jsou velmi důležité, neboť dítě by si mělo vytvořit pozitivní vztahy mezi ním a okolním světem. Uspokojování základních potřeb, jako je láska, přijetí a bezpečí, by mělo být pro dítě samozřejmostí. V tomto období také dochází ke vzniku patologických rysů a dispozic k různým duševním chorobám. Bohužel stále častěji se objevuje u mladých nezkušených lidí neplánované rodičovství. Tito lidé mnohdy nemají potřebné znalosti o porodu a výchově, a tak z dětí vyrůstají lidé, kteří mají malé šance na zdravý a plnohodnotný život. Proto je potřebné zabezpečit povinné vzdělání v předporodní péči a přípravě na porod, které by zahrnovalo informace, fyzická a dechová cvičení a psychologickou přípravu. Mnoho otců, kteří se porodu sami účastní, mluví o tomto zážitku s nadšením. Ke své ženě pocitují hlubokou úctu a vztah ke svému dítěti se tímto prožitkem stává hlubším (Rheinwaldová, 1992).

Stále ale existuje mnoho mužů, kteří v souvislosti s porodem prožívají rozporuplné nebo přímo záporné pocity. Důvodem je odlišnost mužů a žen a také odlišnost párů. Páry se odlišují v komunikaci a v prožívání vzájemnosti. Pokud chce být muž u porodu, měl by vědět, co ho čeká. Proto je velmi důležitá kvalitní předporodní příprava (Labusová, 2010).

V současné době se začíná prosazovat bonding, což je název pro nerušený a bezprostřední kontakt mezi matkou a dítětem hned po porodu. Tento první kontakt je důležitý, protože umožňuje vznik lásky na první pohled mezi matkou a dítětem. Pokud se tato vazba nezdaří, má to obrovský význam pro formující se psychiku dítěte i matky. Vztah dítěte k matce velmi ovlivňuje jeho budoucí vztahy. Matka, která neměla možnost prožít bonding, neboli zlatou hodinku, je více úzkostná a také méně naplňuje potřeby vzájemnosti mezi ní a dítětem (Máslová, 2010).

### **4.3 Novorozenec a péče o něj**

Během prvních pár dní po narození si na sebe musí rodiče s dítětem zvyknout a přizpůsobit se. Je to období silných emocí, nejasností a rozrušení. Většina rodičů prožívá úzkost i radost, zodpovědnost i hrdost, sobectví i obětavost. Matka je unavená, její hormonální rovnováha je narušená, nemá ještě dostatek mléka a její děložní hrdlo není dosud uzavřeno. Otec nenese fyzické důsledky porodu, musí však vyvážit své city, uznat hlavní roli matky a dát najevo, že se o dítě bude starat. Dítě se nyní musí postarat samo o sebe, musí sát, polykat stravu a vodu, trávit a vyměšovat. Dále musí využívat energii z potravy, dýchat a vypo-

řádat se s obrovským množstvím podnětů. Všechno je pro něj nové, jiné a ohromující. O dítě je zpočátku nutné pečovat takovým způsobem, aby se jeho nový život co nejvíce podobal životu v těle matky. Nelze přesně určit, kdy se z novorozence stává kojeneček, ale rodiče tento okamžik poznají. Rodiče již dokážou říct, jaké zacházení má dítě rádo, vědí, co od něj mohou očekávat, poznají, co ho děsí, co mu dělá radost, kdy je nešťastné. Každé dítě potřebuje nejméně jeden láskyplný vztah, prostřednictvím kterého se bude učit znát lidi a svět, prožije city a naučí se je zvládat. Pokud má dítě jednu blízkou osobu, je potom schopné navazovat další osobní vztahy a rozdávat lásku. Dítě nepotřebuje jen fyzickou, ale také dostatečnou citovou a duševní péči. Potřebuje dělat vše, co se naučí a je na matce, aby mu to umožnila (Leachová, 1998).

Později kolem šestého měsíce je pro dítě velice podnětné, pokud mu přinášíme stále nové a nové předměty ke zkoumání. Není dobré dát mu všechno najednou, ale věci bychom mu měli ukazovat postupně. Daný předmět zcela zaujme jeho pozornost, protože v tomto věku ještě není dítě schopné soustředit se na víc věcí najednou (Legerská, 2007).

V péči o dítě je důležité řídit se svým instinktem. Dítěti se musí vždy podpírat hlavička, protože šíjové svaly ještě nejsou dostatečně silné. Koupání není nutné každý den, ale mnoho rodičů to dělá, protože je to vynikající způsob, jak navázat s dítětem důvěrné pouto. Nejlepší potravou pro miminko je rozhodně mateřské mléko. Obsahuje mnoho přirozených obranných látek, je vždy sterilní, má optimální teplotu a je pořád k dispozici. Kojení má dobrý vliv i na zdraví matky. Žena se rychleji dostane zpět do formy, vytvářejí se hormony, které pomáhají při navracení dělohy do původního tvaru. V pozdějším věku jsou tyto ženy také odolnější proti rakovině prsu. Největší část dne, asi 18 – 20 hodin, novorozenec spí. Každé dítě však spí jiným způsobem. Některé vydrží spát pět hodin v kuse a jiné se budí každou hodinu. Tento spánkový vzorec však lze do jisté míry ovlivnit (Symons, 2006).

## 5 KOMUNIKACE A VZTAHY

*„V obecném významu je komunikace chápána v různé šíři od jakéhokoliv způsobu sdělování v různých oblastech až po sociální komunikaci, s níž je často zaměňována“ (Geist, 1992, s.172).*

*„Vztah má kategoriální povahu a ve všech případech užití má, přes různé formulace, společný znak, spočívající v souvislosti, vzájemném spojení, spolupříslušnosti jevů k celku“ (Geist, 1992, s. 548).*

Základem všech sociálních vztahů je schopnost dobře komunikovat. Nejjednodušší a nej-přirozenější je komunikace s blízkou, stejně smýšlející osobou. Zda umíme dobře komuni-kovat, bohužel zjistíme až při konfliktu nebo v situaci, kdy s někým zásadně nesouhlasíme. Málo lidí v takových situacích komunikuje přiměřeným způsobem. Schopnost dobře ko-munikovat i ve ztížených situacích je jedním z klíčů k intimitě, přátelství, spokojenému manželství, rodičovství a úspěchu v zaměstnání. Dobrou komunikaci můžeme charakteri-zovat přímým a otevřeným vyjadřováním svých pocitů a myšlenek a nasloucháním druhé osoby. Naslouchat bychom měli pozorně a soustředěně, abychom poznali, co si druhá oso-ba myslí a jakým způsobem přemýšlí (Soudková, 2006).

Komunikace znamená poskytování zpráv, sdílení informací, výměnu myšlenek a vyjadřo-vání se takovým způsobem, aby si účastníci komunikace vzájemně porozuměli. Všichni lidé mohou komunikovat, dokonce i ti, kteří nemohou mluvit. Průběh komunikace může významně ovlivnit například špatné načasování. Někdy je vhodnější komunikaci raději odložit, nebo dokonce přerušit (Špatenková, Králová, 2009).

Veškerá komunikace je získána postupnými zkušenostmi, proto ji můžeme podle své vůle měnit. Každý do komunikačního procesu vkládá určité prvky komunikace. Jsou to naše těla, hodnoty, současná očekávání, smyslové orgány, schopnost mluvit a naše mozky. Vý-znamný je v komunikaci také oční kontakt. Aby byl oční kontakt úspěšný, musí mít oba oči na stejné úrovni a být čelem k sobě. Kontakt na úrovni očí je velmi důležitý pro vytváření představ a očekávání mezi dětmi a dospělými, protože první zážitky dítěte mají velký vliv na budoucí komunikaci (Satirová, 1994).

## 5.1 Verbální komunikace

Verbální komunikaci používáme při sdělování prostřednictvím slov a řeči. Sdělujeme obsah zpráv a informací. Nejčastějšími chybami, kterých se dopouštíme ve věcné stránce sdělení, jsou neuspořádané myšlenky před zahájením komunikace, nepřesné vyjadřování nebo příliš mnoho informací, které nemají pro příjemce vzájemnou logiku. Další komunikační bariérou může být nepozornost, domýšlení si významu sděleného, špatné naslouchání, skákání do řeči, nedostatek empatie, netrpělivost a lhaní. Verbální komunikaci se většinou připisuje větší význam než komunikaci neverbální, protože je věcná a je v ní obsažen informační obsah sdělení (Špatenková, Králová, 2009).

## 5.2 Neverbální komunikace

Neverbální komunikací označujeme gesta, mimiku, postoj těla, vzdálenost atd. Neverbální komunikace doplňuje komunikaci verbální a podle ní poznáme, jak se člověk cítí, co si myslí nebo jaký má na nás názor.

To, jak se cítíme při komunikaci můžeme vyjádřit pohledem, fyziologickými reakcemi nebo úsměvem. Vynikajícím komunikačním prostředkem jsou oči, ale mnozí lidé jimi mohou klamat. Fyziologické reakce jako zčervenání, pocení, chvění, přerývaný dech nebo bušení srdce bohužel nemůžeme ovlivnit. O plně rozvinutou komunikaci se lidé snaží již od pradávna, protože každý touží podělit se s druhým o to, co je v něm originálního, výjimečného a jedinečného (Salomé, 2009).

Neverbální komunikace je beze slov, ale může někdy plně nahradit komunikaci verbální. Pomocí neverbální komunikace můžeme poznat, že řečená slova nejsou autentická, a také se dozvědět to, co slova zakrývají. Právě nonverbálně se nejlépe vyjadřují pocity a city. Největší význam pro neverbální komunikaci mají projevy v oblasti obličeje a hlavy, pohyby rukou a paží a teprve potom pohyby a pozice těla a nohou. Z výrazu tváře nejlépe poznáme emoční prožívání. Mimikou vyjadřujeme různé pocity jako radost, smutek, strach, štěstí, překvapení nebo třeba rozčilení (Špatenková, Králová, 2009).

## 5.3 Komunikace mezi mužem a ženou

V každé fázi vztahu spolu muž s ženou komunikují jiným způsobem a v jiné míře. V první části vztahu, tedy při navazování známosti, komunikuje muž aktivním způsobem. Snaží se



dokázat partnerce, že on je ten pravý, který dokáže vzbudit obdiv a zajistit partnerku po materiální a citové stránce. Tento způsob komunikace má muž dán už od narození, osvojuje si ho v rodině nebo se ho učí při navazování jednotlivých vztahů. Starší muži mají výhodu v inteligenci, finančním zabezpečení nebo zkušenostech, naopak mladí muži se mohou pochlubit větší tělesnou aktivitou a schopností se rozvíjet. V komunikaci s partnerkou je ale nejdůležitější umění naslouchat a správně reagovat na to, co říká. Pro muže není snadné pochopit citové rozpoložení ženy a vyjádřit jí podporu. Žena vždy nestojí o návrh řešení, ale spíše o pochopení, zájem a porozumění. V pozdější fázi vztahu, tedy v manželství, se dorozumívání omezuje na komunikaci na veřejnosti, v kuchyni a v ložnici. Prezentace a komunikace partnerů na veřejnosti je často ve skutečnosti odlišná od komunikace v domácím prostředí. V manželství se často stává, že se komunikace omezí jen na nezbytné pokyny. Ženy se cítí nepochopeny, mohou být agresivní nebo úplně pasivní. Potom vznikají konflikty a neuspokojení, které může být důvodem nevěry nebo dokonce rozvodu. Pro komunikaci manželů jsou velmi důležité jejich společné zájmy, záliby a soulad v základních hodnotách a ideálech. Neshody mezi manželi vznikají nejčastěji z důvodu nepochopení, ztráty společných zájmů, nesouladu v sexuální oblasti, nevěry, nedostatku peněz, neshod kvůli dětem nebo zásahu příbuzných (Janáčková, 2009).

#### 5.4 Mýty v partnerském vztahu

Matějková (2007) uvádí tyto nejčastější mýty v partnerském vztahu:

- Pokud necítím s partnerem jiskření, láska již vyprchala či nikdy nebyla.
- Pravá láska překoná vše.
- Pravou lásku poznám na první pohled.
- V životě má každý z nás jen jednoho pravého partnera.
- Pokud mě můj partner miluje, odpustí mi vše.
- Partner mi musí ve všem rozumět.
- S partnerem před sebou nesmíme mít žádná tajemství.
- Partner mi musí poskytnou vše, co chci.
- Správný partnerský vztah je bez hádek a nedorozumění.

## **II. PRAKTICKÁ ČÁST**

## **6 METODOLOGIE VÝZKUMU**

V teoretické části práce jsem se zabývala partnerským vztahem a následným rodičovstvím z pohledu teorie. Praktická část je zaměřena na vztah rodičů po narození jejich prvního dítěte a na změny, které tuto událost doprovází.

### **6.1 Cíl výzkumu**

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jak se změnil partnerský vztah rodičů po narození jejich prvního dítěte.

### **6.2 Výzkumný problém**

Změna vztahu rodičů po narození prvního dítěte.

#### **6.2.1 Výzkumné otázky**

Jak a v čem se změnil vztah rodičů po narození prvního dítěte?

Jak se změnilo chování partnerů?

Jaké největší změny nastaly v životech obou partnerů?

### **6.3 Příprava výzkumu**

Před zahájením samotného výzkumu jsem se snažila zjistit, jestli už byl někdy prováděn podobný výzkum. Našla jsem studii provedenou na Texan A&M University, zastřešenou Americkou psychologickou asociací. Tato studie byla zveřejněna v National Institute of Health. Po dobu 8 let psychologové sledovali 200 párů těsně po svatbě. Zjistili, že po narození prvního dítěte se partnerský vztah významně zhoršil, ubylo sexu, přibýly problémy v komunikaci, zvýšilo se množství kritiky a ubylo ochoty konverzovat.

### **6.4 Druh výzkumu**

Jako druh výzkumu jsem zvolila kvalitativní výzkum. Myslím si, že tento druh výzkumu je pro dané téma nejvhodnější, protože zkoumám vztah dvou lidí a jeho proměny. Pro tento typ výzkumu není nutný vysoký počet respondentů, protože daný problém je pomocí kvalitativního výzkumu zkoumán hlavně do hloubky.

Při kvalitativním výzkumu se nedosahuje výsledků pomocí statistických procedur nebo jiných způsobů kvantifikace, protože jde většinou o výzkum týkající se života lidí, příběhů, chování nebo vzájemných vztahů (Strauss, Corbinová, 1999).

Kvalitativní výzkum v humanitních vědách označuje různé přístupy ke zkoumání jevů, kdy do popředí vystupuje podrobná kvalitativní analýza empirických dat. Kvalitativní výzkum zkoumá jevy do hloubky, které začleňuje do širšího kontextu. Výzkumník je se zkoumanými subjekty v bližší spíše neformální interakci (Maňák, Švec, 2004).

## 6.5 Metody výzkumu

Jako metodu výzkumu jsem zvolila polostrukturovaný rozhovor, pomocí kterého jsem se snažila získat informace od respondentů.

Při polostrukturovaném rozhovoru si tazatel vytváří určité schéma, které je pro něho závazné. U tohoto typu rozhovoru je definováno jádro rozhovoru, které obsahuje otázky, na které by se tazatel měl zeptat, aby získal potřebné informace. Kromě těchto otázek má tazatel možnost pokládat doplňující otázky (Miovský, 2006).

Všechny rozhovory probíhaly v domácím prostředí respondentů. Předem jsem se s respondenty domluvila, jestli mi budou ochotni rozhovor poskytnout. S těmi, kteří souhlasili, jsem se domluvila na určité datum a čas konání rozhovoru. Rozhovory jsem po souhlasu všech respondentů nahrávala na diktafon. Otázky v rozhovoru se týkaly oblasti péče o dítě, výchovy, chování partnerů, volného času, práce v domácnosti, komunikace, vztahů s okolím, finanční a sexuální stránky. Otázky, které jsem v rozhovoru použila, jsou v příloze P I.

## 6.6 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor tvořilo 6 párů, které měly jedno (první) dítě maximálně do jednoho roku věku. Většinou se jednalo o sezdané páry mezi 20 a 30 lety. Rodiče s prvním dítětem maximálně do jednoho roku věku jsem vybrala proto, aby dokázali co nejpřesněji odpovídat na mé otázky. Šlo o to, aby situace, na které jsem se ptala, měli ještě v živé paměti a nemuseli na ně vzpomínat. Tímto jsem se snažila zabránit případnému zkreslení výsledků výzkumu. Domnívám se, že 12 lidí, tedy 6 mužů a 6 žen, je dostatečný počet respondentů pro daný typ výzkumu.

Rozhovory probíhaly v domácím prostředí respondentů, kam jsem za nimi vždy došla. Před samotným zahájením rozhovoru jsem nejdříve respondentům vysvětlila, o co jde, a na co jejich výpovědi potřebuji. Někdo z respondentů chtěl vidět dopředu mé otázky, tak jsem mu je poskytla k nahlédnutí, aby se na ně mohl připravit. Také jsem se vždy ujistila, jestli souhlasí s nahráváním svých odpovědí na diktafon, i když na to jsem je upozorňovala již dříve při domlouvání schůzky. Někteří respondenti byli moc ochotní a milí a odpovídání na mé otázky jim jednoznačně nedělalo žádné potíže. Jiní byli naopak v odpovědích dost ostýchaví a strozí a bylo na nich vidět, že jim to není moc příjemné. Chápala jsem, že téma vztahu dvou lidí je osobní záležitost a někomu může být nepříjemné o tom mluvit. Proto jsem se vždy snažila na respondenty moc netlačit a samozřejmě jsem všechny na začátku upozornila, že pokud nebudou chtít na některou z otázek odpovídat, tak nemusí.

### **6.6.1 Představení respondentů**

Pár č. 1: Zdena, 27 let; Radek, 28 let; manželé, syn, 10 měsíců.

Pár č. 2: Petra, 23 let; Vladimír, 25 let; nejsou manželé, syn, 4 měsíce.

Pár č. 3: Kamila, 23 let; Miroslav, 29 let; manželé, syn, 4 měsíce.

Pár č. 4: Lucie, 29 let; Luboš, 32 let; manželé, syn, 11 měsíců.

Pár č. 5: Pavla, 24 let; Michal, 30 let; nejsou manželé, dcera, 12 měsíců.

Pár č. 6: Markéta, 25 let; Zdeněk, 28 let; manželé, syn, 5 měsíců.

### **6.7 Způsob zpracování dat**

Záznam rozhovorů probíhal nahráváním na diktafon, se kterým respondenti dopředu souhlasili. Získané rozhovory jsem převedla do textové podoby. Provedla jsem tzv. transkripci dat. Přepsané rozhovory jsem si několikrát pročetla, abych získala co největší přehled o odpovědích respondentů. Poté jsem provedla otevřené kódování a následnou kategorizaci dat. Tímto způsobem vzniklo sedm hlavních kategorií, kterým jsem přiřadila vhodné názvy.

## 7 VÝSLEDKY VÝZKUMU A JEJICH INTERPRETACE

Zpracováním rozhovorů vznikly následující kategorie:

- komunikace
- náplň dne
- vzájemný vztah
- finance
- změny
- sociální kontakty
- výchova a péče o dítě

### 7.1 Komunikace

Dostatečná komunikace je jedním z předpokladů pro dobře fungující vztah. Pokud spolu partneři správně nekomunikují, odrazí se to na kvalitě jejich vztahu. Z výsledků výzkumu vyplývá, že se komunikace po narození dítěte ve většině případů zhoršila. Na mou otázku, jestli se komunikace mezi partnery změnila po narození dítěte, mi respondentka Zdena odpověděla: „*Tak asi ano. Spíš komunikujeme ještě méně.*“ Její manžel si nemyslí, že se komunikace změnila, ale když jsem se ho zeptala jestli má pocit, že spolu s manželkou komunikují dostatečným způsobem, odpověděl: „*Já moc nekomunikuju, takže někdy ani ne.*“ Respondentka Lucie vypovídala: „*No, kolikrát je té komunikace až moc. Ale nekomunikujeme asi tak, jak bysme měli spolu komunikovat.*“ Její manžel vyslovil názor, že komunikace se změnila, ne vždy spolu komunikují dostatečně a rád by se s partnerkou víc bavil o sexu. Markéta vypověděla: „*No tak jako, že by se vyloženě změnila, to nemůžu říct, ale je to určitě méně, protože když jsme spolu, tak samozřejmě pořád mluvíme na malého, než bychom si povídali spolu.*“ Z této odpovědi vyplývá, že dítě velmi ovlivňuje komunikaci rodičů. Dříve si spolu povídali jen sami dva, ale nyní se plně věnují dítěti a na společnou komunikaci si téměř nevzpomenou. Některé páry byly naopak se vzájemnou komunikací spokojeni. Kamila si myslí, že s manželem komunikují dostatečně a stále stejně jako před narozením jejich dítěte. Když mají nějaký problém, tak ho řeší. S manželem se v názorech na komunikaci naprosto shodují. Petra s Vladimírem mají také dobrý pocit ze vzájemné komunikace a nevidí žádnou změnu. Na otázku, jestli komunikují dostatečně, Vladimír

odpověděl: „*Určitě. O komunikaci je právě vztah. Komunikace prostě musí být.*“ Na otázku, jestli se jim líbí, jak partner komunikuje s dítětem, odpovědělo všech dvanáct respondentů kladně. Z výzkumu lze odvodit, že u dvou párů komunikace po narození dítěte zůstala stejná, nebo se dokonce zlepšila. Zbylé čtyři páry mají pocity nedostatečné komunikace a změny k horšímu.

## 7.2 Náplň dne

Všechny páry to mají rozdělené tak, že muž pracuje a žena je na mateřské dovolené. Všem mužům to samozřejmě vyhovuje. Ženy jsou také většinou spokojené s rozdělením, ale někdy by si to i vyměnily. Respondentka Lucie vypověděla: „*Já jsem na rodičovské dovolené a manžel pracuje.*“ Na otázku zda je s tímto rozdělením spokojena odpověděla: „*No, jak kdy, bych spíš řekla. Manžel by někdy šel na mateřskou a já do práce, takže jak kdy.*“ Většinu párů k tomuto rozdělení vedlo to, že manžel vydělává víc peněz, nebo že se jim to zdá přirozené. Zdeněk vypověděl: „*Takže manželka je na rodičovské dovolené. A co nás k tomu vedlo? Tak asi mateřskej pud a zdá se nám to tak normální.*“ Všichni respondenti vypověděli, že spolu s partnerem tráví volný čas, ale jejich odpovědi se lišily dobou, po kterou spolu během dne jsou. Některé páry jsou spolu jen část dne a některé zase celý den. Záleží to také na tom, jak je partner pracovně vytížený. Společný volný čas většinou naplňují procházkami, sledováním televize, o víkendu chodí do restaurace nebo posedět s přáteli. Většina žen si stěžovala na nedostatek času, který mají samy pro sebe. Pokud už nějaký čas mají, tráví ho např. uklízením, vařením nebo ostatními domácími pracemi, než aby si samy odpočinuly. Na otázku, jak trávíte čas, který máte sama pro sebe Markéta odpovídá: „*No tak jako předtím jsem měla času spousty a teď nemám vůbec. A když třeba malý spinká přes den, tak jenom rychle vyžehlím, rychle umýt vlasy, rychle umýt nádobí, a potom se zase probudí.*“ Naopak dvěma maminkám čas, který mají pro sebe vyhovuje. Kamila řekla: „*Jo, už jsme se naučili takový harmonogram, kdy si sama pro sebe ten čas udělám. Jelikož taky studuju a mám dělat bakalářskou práci, tak se snažím, aby malého manžel hlídal, abych si taky mohla něco udělat do školy.*“ Petra odpověděla: „*Jo, mně těch dvacet minut denně stačí. Když je trochu času, tak se třeba nalíčím, podívám se na nějaké novinky ohledně módy a tak.*“ Muži tráví svůj volný čas odpočinkem, věnováním se dítěti, koníčky nebo sportem. Luboš vypověděl: „*Čas trávím se psem, každý den chodíme ven, 3x týdně chodím do posilovny a o víkendu do hospody.*“ Michal: „*No, co mám vyloženě pro sebe,*

*tak já dělám takový modelaření a jak se žena vrátí z města, tak musím všeho nechat a věnovat se jim.*“ Většina partnerek je k trávení volného času jejich partnerů tolerantní a schvaluje jim to, ale některým se to nelíbí a byly by radši, kdyby se jejich partneři více věnovali rodině. Na otázku ohledně schvalování volného času Luboš odpověděl: *„No, neschvaluje, i s tou posilovnou mám problém. Tak byly by radši, kdybych byl doma.“* Ženy vypověděly, že s domácími pracemi muži moc nepomáhají, ale některé s tím nemají problém, nevadí jim to a uklízí dokonce rády. Muži většinou sami přiznali, že doma nepomáhají asi tak, jak by měli. Luboš: *„Je fakt, že pomáhám ještě méně než předtím. Dříve jsme měli každý stanovený rajón, co každý uklidí, a teď už pomalu neuklízím ani ten svůj.“*

### 7.3 Vzájemný vztah

Výzkum odhalil, že po narození prvního dítěte se 4 páry spíše sblížily, nebo jejich vztah zůstal stejný, a pouze 2 páry měly pocit oddálení. To ale jistě neznamená, že se u 4 párů vztah celkově zlepšil ve všech oblastech. Pocit sblížení nebo vzdálení určitě závisí na vzájemné komunikaci, porozumění, vztahu k sexu nebo celkovém naladění. Na otázku, zda pociťují nějaké změny v oblasti sexu, Radek odpověděl: *„Změnilo se to k horšímu no, to je jasné.“* Petra řekla: *„Vztah k sexu je pořád dobrý, ale není na něj moc času.“* Další respondentka má také pocit, že na sex není čas. Miroslav odpověděl: *„Určitě k lepšímu.“* Změna k horšímu v oblasti sexu proběhla u 3 párů, další 2 páry měli pocit zlepšení a u jednoho páru se nic nezměnilo. Z tohoto lze usoudit, že i když došlo u více párů ke sblížení, neznamená to, že se u nich také zlepšil sexuální život. V další otázce jsem se ptala, zda mají finanční problémy vliv na kvalitu jejich vztahu. 8 respondentů se domnívá, že problémy s financemi nemají vliv na kvalitu vztahu, další 4 si myslí, že finanční problémy mohou vztah ovlivnit. Pan Luboš se zamýšlel: *„Já mám pocit, že ne...ale když se nad tím zas zamyslím, tak trochu asi jo.“* V poslední otázce jsem se ptala, jestli plánují po zkušenosti s prvním dítětem mít další děti. Téměř všichni odpověděli kladně, až na jednoho muže a ženu, kteří byli každý z jiného páru a nepatřili k sobě. Určitě to záleží na tom, jak dlouho je žena po porodu a jaké má s porodem zkušenosti. Pokud nejsou moc dobré, je pochopitelné, že ještě další dítě neplánuje. Michal, který už neplánuje další dítě odpověděl: *„No, já osobně...mně by stačilo i jedno. I to je dost.“*



## 7.4 Finance

Příchod dítěte do rodiny jistě ovlivní hospodaření s penězi. Výdaje jsou větší, rodiče více přepočítávají a debatují o financích. Většina respondentů pocítila po narození dítěte úbytek financí, ale nikdo ne tak markantní, že by strádali. Všichni otcové měli práci, takže tímto problémem se nemuseli zabývat. Větší úbytek financí pocíťuje i Pavla: „*No, tak už vlastně kvůli tomu, že jsem na té mateřské, tak máme míň peněz, než když jsem vydělávala, takže toho je míň.*“ Markéta se financemi nyní také více zabývá: „*Tak je pravda, že více přepočítávám. Dřív jsem to vlastně neřešila. Ale, že by až tak, tak to nějak ne. Akorát teď nějaký volnější peníze přepočítávám na plínky a tak.*“ Jediný Miroslav nepocíťuje větší úbytek peněz: „*Zatím ne, ještě to moc nestojí.*“ Na otázku, jestli teď musí trávit více času v práci, téměř všichni respondenti odpověděli záporně. Jen Radek si stěžoval, že teď bývá v práci více, ale ne kvůli dítěti, nebo že by neměli peníze, ale kvůli vysokému pracovnímu vytížení. Michal na tuto otázku odpověděl: „*To zase ne, že by jsme strádali, to bych neřekl, ale předtím bývalo víc peněz. Teď to mimino něco stojí.*“ Lucie, která si při mateřské ještě přivydělává, vypovídala: „*Já musím více pracovat. Máme každý vlastní peníze, takže já se snažím zaopatřit, abych měla peníze pro sebe.*“

## 7.5 Změny

Pro některé páry bylo velkou změnou už to, když zjistili, že budou mít dítě, protože to pro ně bylo nečekané. Dítě zatím neplánovali, takže byli překvapeni. Také v osobnostních rysech partnerů proběhly po narození dítěte určité změny. Muži měli pocit, že jejich partnerky dospěly a zmoudřely. Vladimír odpověděl následovně: „*Tak změnila se. Řekl bych, že zmoudřela. Má víc starostí, takže nějaká změna tam určitě je. Ve vztahu k nim se partnerky moc nezměnily, akorát Michal má pocit změny: „No, už jsem takovej odstrkovanej. Už nejsem jako na první radě, už jsem až ten druhý.“ Ženy také vyzorovaly nějaké změny na partnerech. Kamila: „No, je takovej, že se mu věnuje. Bála jsem se toho, ale věnuje se malýmu.“ V chování partnera k ní nevidí Kamila žádnou změnu a má pocit, že ji stále stejně miluje. Petra: „Možná v tom, že viděl, co jsme si vytrpěli, myslím tím třeba porod. Takže spíš mě teď víc obdivuje.“ Velké změny nastaly u partnerů ve využití volného času. Dříve spolu mohli trávit čas sami dva, ale nyní už to nejde. Ženy vidí největší změnu v tom, že skoro žádný volný čas nemají. Muži si moc nestěžují, protože si čas udělají téměř kdykoliv. Kamila vypovídala: „Hodně se to změnilo. Nemáme toho volného času, jsme stále*

s malým.“ Když už mají maminky nějaký čas pro sebe, stejně ho využívají uklízením nebo vařením. Pavla se také vyjádřila ke změně ve volném čase: „*Je to něco jiného. Už nemůžeme chodit tam, kde jsme chodili jenom spolu, třeba na bowling. Tam teď nemůžeme, tak jsme spíš s ní, no.*“ Někteří muži mají pocit, že jsou uvázaní doma, už nemůžou chodit tam, kam chtějí, musí si rozdělit čas, aby se mohli věnovat rodině.

## 7.6 Sociální kontakty

Ve většině případů si na úbytek sociálních kontaktů stěžovaly ženy. Všechny respondentky jsou doma na mateřské, do práce nechodí, musí se starat o dítě, a na přátele nebo chození do společnosti nemají čas. Některým to vadí a dokonce tvrdí, že je to velice depresivní. Jiným to naopak tak nepřijde a jsou rády, že mohou být v klidu s miminkem doma. Záleží to i na partnerovi. Když mají ženy možnost si občas vyjít ven s kamarádkami a partner doma dítě pohlídá, potom už nemají takovou potřebu chodit do společnosti. Ale pokud není partner schopný se sám o dítě postarat, ženy mají potom pocit uvázanosti a nedostatku sociálních kontaktů. Markéta se nechala slyšet: „*Chybí mi hodně práce i společnost.*“ Na otázku, zda se změnil její okruh přátel odpověděla: „*To ne. Možná mám teda teď víc kamarádek, jako taky maminek, ale jinak ne.*“ Petra má podobné pocity: „*Tak pociťuju to, že jsem doma na mateřské a už nejsem pořád kolem těch lidí. Občas si říkám, že mi to chybí, ale pak se podívám na toho malého a řeknu si, že je mi to jedno...už se nebavím s těma, co studujou, ale spíš s kamarádkami, co mají miminka.*“ Pro Lucii je to velmi depresivní být doma, ale její okruh přátel se zvětšil. Kamila a Pavla se nyní také více stýkají s kamarádkami, které mají malé děti a nemají pocity nedostatku sociálních kontaktů. Kamila: „*Mám kamarádku taky s malým dítětem, takže se navštěvujeme. Přátelé kolem mají také děti.*“ Pavla: „*No jo, více se tak s maminkami stýkám. Také přes internet jsem si našla spoustu kamarádek. Takže spíš přibyl.*“ Muži většinou nedostatek sociálních kontaktů nepociťují. Na přátele si můžou udělat čas, kdy chtějí. Vladimír dokonce nijak zvlášť sociální kontakty nevyhledává a tvrdí o sobě, že je rodinný typ. Naopak Michal a Zdeněk nedostatek sociálních kontaktů silně pociťují. Michal vypověděl: „*Ano, určitě. Okruh přátel se docela dost zúžil. Protože jsme se vlastně museli přestěhovat z města tady na ten byt a vlastně všechny známý mám tam ve městě. Takže z práce jdu rovnou sem a pak už je to na dlouhou ruku. Takže docela se to zúžilo.*“

## 7.7 Výchova a péče o dítě

Položila jsem respondentům otázku, kdo z nich dvou pečuje o dítě víc, když jsou oba doma. Všichni se shodli, že více pečují o dítě ženy. Je pochopitelné, že když přijde muž z práce, chce si nejdřív trochu odpočinout a potom se začne dítěti věnovat. Ženy procentuálně vyjádřily dobu, po kterou pečují o dítě ony. Všechny odpovídaly, že pečují o dítě přibližně 70% dne. Muži tuto skutečnost přiznali a odpovídali, že se věnují dítěti přibližně 30% dne. Lucie vypověděla: „*No, já více. Já se snažím teda manžela zaměstnávat hodně, ale já více.*“ Miroslav odpověděl: „*Tak o trošku víc manželka, protože má k tomu dítěti blíž jak já.*“ Michal: „*Tak já asi trošku míň, protože přijdu z práce, tak trošku odpočívám.*“ Pokud dítě v noci pláče, vstávají k němu také více ženy. Ptala jsem se respondentů, jestli kvůli tomu vznikají konflikty. Většinou odpovídali, že nevznikají, ženám to nevadí a berou to jako samozřejmost, když musí ráno partner vstávat. Některé páry se ve vstávání střídají a vyhovuje jim to. Miroslav: „*Žena vstává. Já jak nemám svých osm hodin, tak jsem nepoužitelný.*“ Petra: „*Vstávám já a konflikty nevznikají vůbec. Mně to vůbec nevadí.*“ Jen jeden pár se lišil od ostatních, protože konflikty kvůli vstávání se u nich objevují. Radek: „*Vstává manželka a konflikty vznikají. Nevyhovuje mi to, když se vzbudím, ale tak tomu se nedá nijak zabránit.*“ Všechny páry měly dítě do jednoho roku, takže u těch hodně malých dětí se ještě o výchově moc uvažovat nedá. Přece jenom o ní rodiče už přemýšleli a ve většině případů se shodují a mají podobné názory. Pavla: „*Tak asi chceme, aby to bylo co nejlepší, takže prostě máme oba dva stejnej názor.*“ Lucie: „*Přemýšlet jsme přemýšleli, protože jsme z toho měli obavy, ale jinak se jakžtakž shodujeme. Měli jsme nějaký pravidla už domluvený dopředu.*“ Ženy vypověděly, že si o výchově přečetly nějaké knihy, ale stejně se snaží dítě vychovávat podle sebe. Petra: „*Máme něco načteného, ale spíš podle sebe, jak bysme to chtěli my. Ale necháme si taky poradit.*“ Muži nic načteného neměli a snaží se své dítě vychovávat podle intuice, nebo podle rad druhých. Miroslav: „*Literaturu načtenou určitě nemám. Už máme hodně malých dětí v rodině, takže to spíš odkoukáme.*“

## 7.8 Shrnutí výzkumu

V praktické části bakalářské práce jsem zkoumala vztah rodičů po narození jejich prvního dítěte. Zaměřila jsem se na oblast komunikace, chování a vlastností, společného trávení volného času, výchovy a péče o dítě, rozdělení práce v domácnosti a na finanční a sexuální

stránku. Každá z těchto oblastí zahrnovala několik otázek v rozhovoru. Pomocí rozhovorů s respondenty jsem se snažila získat odpovědi na výzkumné otázky.

Nejvýraznější změny, které nastaly ve vztahu rodičů po narození jejich dítěte, se týkaly komunikace, volného času a sociálních kontaktů. Největším úskalím v oblasti komunikace byl její nedostatek. Partneři se spolu nebavili tak, jak by si představovali. Také s tématy vzájemné komunikace nebyli spokojeni. Náměty komunikace se týkaly většinou jen dítěte, o sobě a o svých pocitech si moc nepovídali. Dříve měli partneři volný čas jen sami pro sebe, trávili ho společně nebo s přáteli. Nyní mají dítě a veškerý volný čas jsou s ním. Z tohoto důvodu také omezili sociální kontakty a stýkají se s jinými lidmi než dříve.

Po příchodu dítěte se také změnili samotní partneři. Muži mají pocit, že jsou jejich partnerky rozumově vyspělejší a obdivují je. Ženy jsou rády, že se jejich partneři dítěti věnují, ale zase na druhou stranu se jim nelíbí, že doma ještě méně pomáhají.

Všechny ženy si stěžovaly na nedostatek volného času. Dříve pro sebe měly času dost, ale po narození dítěte došlo ke změně a veškerý svůj volný čas se nyní věnují dítěti a manželovi. Sociální kontakty jim výrazně chybí a do společnosti téměř nechodí. U mužů nebyla změna tak výrazná jako u žen. Do práce chodí pořád stejně, jenže když přijdou domů, nemůžou se pořád věnovat jen svým koníčkům, ale také dítěti.

U některých párů se v určitých oblastech jejich vztah zhoršil, ale v jiných proběhla změna k lepšímu. Z rozhovorů vyplývá, že u dvou párů došlo celkově ke zlepšení a u zbylých čtyř párů ke zhoršení. Proto můžeme říct, že příchod dítěte má v některých případech velký vliv na kvalitu vztahu rodičů.

Výsledky výzkumu by mohly případně posloužit při zpracování příručky pro nastávající rodiče, kteří by v ní našli zkušenosti ostatních a měli by možnost se z nich poučit.

## ZÁVĚR

Vztah muže a ženy bývá často doprovázen nedorozuměním, nepochopením nebo nespokojeností. Je to tím, že muž a žena jsou dvě odlišné bytosti s jiným myšlením, postoji a představami o životě. V partnerském vztahu záleží na tom, jací dva lidé se potkají a jak se s těmito odlišnostmi vyrovnají. Někteří se s tím po celou dobu vztahu jen těžko smiřují, jiní si vyhovují a navzájem se mohou výborně doplňovat. Velký zlom ve vztahu nastane ve chvíli, kdy se partnerům narodí dítě. Najednou je s nimi někdo třetí, o koho se musí starat, vychovávat ho a utvářet jeho osobnost. Tento okamžik je pro partnery velkou změnou, se kterou se musí vyrovnat. Některé páry s tím mohou mít potíže, jiným to nemusí činit žádný problém.

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala vztahem rodičů po narození prvního dítěte. Cílem práce bylo zjistit, jaké změny ve vztahu nastaly a jak se těmito změnami partneri vyrovnali.

V teoretické části jsem se zaměřila na rodinu, její modely a funkce. Popsala jsem dva modely rodiny, model egalitářský a patriarchální. Dále jsem se věnovala partnerství a manželství, porovnávala jsem různé přístupy k partnerství, popsala fáze partnerského vztahu a krize, které v určité době nastanou. Do této kapitoly jsem zahrнула i problémy v partnerském vztahu a blíže jsem se věnovala nevěře. Další kapitola se zabývala rodičovstvím, konkrétně rodičovskou rolí a motivací k rodičovství. Dále jsem zde uvedla přínosy a oběti rodičovství a popsala situaci při absenci rodičovství. Ve čtvrté kapitole jsem se zaměřila na narození dítěte a péči o něj, popsala jsem skutečnosti týkající se předporodních zkušeností a samotného porodu. Poslední kapitola v teoretické části se věnuje komunikaci a vztahům. Uvedla jsem zde základní znaky verbální a neverbální komunikace, komunikace mezi mužem a ženou a na konci jsem popsala mýty týkající se partnerského vztahu.

Praktická část byla zaměřena na výzkum vztahu rodičů po narození jejich prvního dítěte. Při jeho realizaci jsem se snažila zmapovat změny, které ve vztahu mezi rodiči nastanou po narození dítěte. Použila jsem metodu rozhovorů s páry, které měly první dítě do jednoho roku věku. Všichni respondenti byli moc ochotní a milí, i když některým odpovědím se trochu snažili vyhnout. Otázky v rozhovoru byly zaměřeny na různé oblasti a největší změny nastaly v oblasti komunikace, volného času a sociálních kontaktů. Ženy pociťovaly po narození dítěte mnohem větší změny než muži.

Zpracování této bakalářské práce mi přineslo mnoho užitečných informací jak po stránce teoretické, tak po stránce praktické. Věřím, že zkušenosti ostatních mě inspirují ve chvíli, kdy u mne nastane stejná situace.

**SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY**

- GEIST, B. *Sociologický slovník*. Praha : Victoria Publishing, 1992. 648 s. ISBN 80-85605-28-7.
- HARTL, P. *Stručný psychologický slovník*. Praha : Portál, 2004. 312 s. ISBN 80-7178-803-1.
- JANÁČKOVÁ, L. *Praktická komunikace pro každý den*. Praha : Grada Publishing, 2009. 112 s. ISBN 978-80-247-2479-9.
- KRAUS, B., et al. *Člověk – prostředí – výchova : K otázkám sociální pedagogiky*. Brno : Paido, 2001. ISBN 80-7315-004-2.
- LEACHOVÁ, P. *Dítě a já*. Vyd. 2. Praha : Ottovo Nakladatelství, 1998. 544 s. ISBN 80-7181-203-X.
- MAŇÁK, J., ŠVEC, V. *Cesty pedagogického výzkumu*. Brno : Paido, 2004. 78 s. ISBN 80-7315-078-6.
- MATĚJČEK, Z. *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní*. Praha : Portál, 1994. 98 s. ISBN 80-85282-83-6.
- MATĚJKOVÁ, E. *Jak řešit konflikty a problémy v partnerských vztazích*. Praha : Grada Publishing, 2007. 159s. ISBN 978-80-247-1832-3.
- MATĚJKOVÁ, E. *Řešíme partnerské problémy*. Praha : Grada Publishing, 2009. 144 s. ISBN 978-80-247-2338-9.
- MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha : Grada Publishing, 2006. 332 s. ISBN 80-247-1362-4.
- MOŽNÝ, I. *Sociologie rodiny*. Praha : Sociologické Nakladatelství, 1999. 251 s. ISBN 80-85850-75-3.
- RHEINWALDOVÁ, E. *Rodičovství není pro každého*. Motto, 1992. 175 s. ISBN 80-901338-4-3.
- SALOMÉ, J. *Mluv se mnou, mám ti co říct*. Vyd. 3. Praha : Portál, 2009. 184 s. ISBN 978-80-7367-565-3.
- SATIROVÁ, V. *Kniha o rodině*. Praha : Práh, 1994. 350 s. ISBN 80-901325-0-2.

SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. Praha : Portál, 2001. 219 s. ISBN 80-7178-559-8.

SOUDKOVÁ, M. *O zdravých vztazích mezi lidmi: Přátelství a manželství*. Brno : Doplněk, 2006. 152 s. ISBN 80-7239-196-8.

STRAUSS, A., CORBINOVÁ, J. *Základy kvalitativního výzkumu: Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno : Albert, 1999. 194 s. ISBN 80-85834-60-X.

SYMONS, J. *Těhotenství a péče o dítě*. Vyd. 2. Česlice : Rebo, 2006. 232 s. ISBN 80-7234-630-X.

ŠPATENKOVÁ, N., KRÁLOVÁ, J. *Základní otázky komunikace: Komunikace (nejen) pro sestry*. Praha : Galén, 2009. 135 s. ISBN 978-80-7262-599-4.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie 2: Dospělost a stáří*. Praha : Karolinum, 2007. 461 s. ISBN 978-80-246-1318-5.

VENGLÁŘOVÁ, M. *Průvodce partnerským vztahem*. Praha : Grada Publishing, 2008. 128 s. ISBN 978-80-247-2054-8.

VESELÁ a kol. *Rodina a rodinné právo: historie, současnost a perspektivy*. Praha : Eurolex Bohemia, 2003. 262 s. ISBN 80-8643-248-3.

#### **Seriálové publikace:**

LABUSOVÁ, E. *Patří otcové k porodu?*. Děti a my. 2010, 40, 4, s. 46 – 47.

LEGERSKÁ, R. *Hraj si a pozoruj*. Děti a my. 2007, 37, 5, s. 12 – 13.

MÁSLOVÁ, H. *Zlatá hodinka po porodu*. Děti a my. 2010, 40, 4, s. 4.

#### **Internetové zdroje:**

Www.zdravi.idnes.cz [online]. 2009 [cit. 2010-04-09]. *Za neplodnost můžete vy, dozvídá se od lékařů stále více mužů*. Dostupné z WWW: <zdravi.idnes.cz>.



## SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Č. Číslo

Např. Například

## SEZNAM PŘÍLOH

PI Otázky v rozhovoru

## **PŘÍLOHA P I: OTÁZKY V ROZHOVORU**

1. Byli jste překvapení, když jste zjistili, že budete mít dítě, nebo jste dítě plánovali?
2. Kdo z vás je na rodičovské dovolené a kdo pracuje? Co vás vedlo k tomuto rozhodnutí? Jste s tímto „rozdělením“ spokojeni?
3. Když jste oba doma, dá se říct, že pečujete o dítě ve stejné míře nebo jeden z vás víc? Jak byste procentuálně vyjádřil/vyjádřila dobu, po kterou pečujete o dítě vy, když jste oba doma?
4. Kdo vstává v noci k dítěti, když pláče? Vznikají kvůli tomu konflikty?
5. Přemýšleli jste nad výchovou dítěte? Liší se v něčem Váš názor na výchovu od názoru partnera/partnerky? Jestli ano, tak v čem?
6. Vychováváte své dítě spíše podle intuice, nebo máte načtenou literaturu?
7. Zdá se Vám, že se partner/partnerka změnil/změnila po narození vašeho dítěte? Jestli ano, tak v čem?
8. Změnilo se chování Vašeho/Vaší partnera/partnerky k Vám? Jestli ano, tak jak?
9. Líbí se Vám, jak se partner/partnerka chová k dítěti?
10. Myslíte si, že jste se po narození vašeho dítěte s partnerem/partnerkou spíše sblížili nebo vzdálili?
11. Trávíte společně volný čas?
12. Jakou část volného času trávíte společně a jak?
13. V čem se změnilo trávení volného času po narození vašeho dítěte?
14. Máte možnost trávit spolu čas sami dva? Pohlídá vám někdo dítě po tuto dobu?
15. Máte oba stejný dostatek času sami pro sebe?
16. Vyhovuje Vám doba, kterou máte sám/sama pro sebe?
17. Jak trávíte čas, který máte sám/sama pro sebe? Změnilo se nějak využití tohoto času po narození dítěte?
18. Schvaluje Vám partner/partnerka vaše trávení volného času nebo je spíše proti?

19. Jak máte rozdělenou práci v domácnosti? Jste s tímto rozdělením spokojen/spokojena?
20. Změnilo se nějak rozdělení práce v domácnosti po narození dítěte? Jestli ano, tak jak?
21. Myslíte si, že mezi sebou komunikujete dostatečným způsobem?
22. Myslíte si, že se komunikace mezi vámi změnila po narození dítěte? Jestli ano, tak v čem?
23. Líbí se Vám, jak Váš/Vaše partner/partnerka komunikuje s dítětem?
24. Pociťujete, že máte méně času na přátele? Chybí Vám jiné sociální kontakty – např. chození do společnosti, lidé na pracovišti atd.?
25. Změnil se nějak okruh vašich přátel?
26. Můžete říct, že máte oporu v rodině, např. při pomoci s hlídáním atd.?
27. Pociťujete větší úbytek financí po narození vašeho dítěte?
28. Musíte vy nebo Váš/Vaše partner/partnerka teď trávit více času v práci?
29. Zabýváte se problémy s financemi více než před narozením vašeho dítěte?
30. Mají finanční problémy vliv na kvalitu vašeho vztahu?
31. Pociťujete nějaké změny v oblasti sexu po narození dítěte? Jsou to změny k lepšímu nebo horšímu?
32. Myslíte si, že vás dítě po této stránce nějak omezuje?
33. Plánujete po zkušenosti s prvním dítětem mít další děti?